

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглянуто питання, пов'язані з визначенням організаційно-економічних напрямів вдосконалення банківської інвестиційної діяльності, зокрема можливість впровадження комерційними банками процесу сприяння підприємствам у залученні інвестицій. Запропоновано використовувати комплексний підхід та управління за цілями для вдосконалення цієї важливої галузі банківського бізнесу.

Ключові слова: банк; банківська діяльність; інвестиції; банківська інвестиційна діяльність; управління банківською інвестиційною діяльністю; залучення інвестицій.

Постановка проблеми. Інвестиційна діяльність – це процес вкладення певних ресурсів тепер і отримання доходів у майбутньому. Серед суб'єктів інвестиційної діяльності чільне місце посідають банки, які реалізують грошові ресурси через механізми підприємництва у доходи або соціальні ефекти. Банківська інвестиційна діяльність – це банківська діяльність, яка трансформує інвестиційний потенціал банків в їхній інвестиційний дохід. У сучасних умовах важливого значення набуває вдосконалення розвитку і управління всіх видів банківської діяльності, тому, на наш розсуд, окремого дослідження потребують організаційно-економічні напрями вдосконалення банківської інвестиційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Банківська інвестиційна діяльність є маловивченою в Україні темою, хоча значний внесок у її розроблення зробили відомі українські вчені-економісти О.Д. Вовчак [2], В.І. Грушко [3], А.Я. Кузнецова [5], Б.Л. Луців [6], Л.О. Примостка [7], С.К. Реверчук [8] та інші. Зокрема, докладнішого дослідження потребують питання, пов'язані з визначенням організаційно-економічних напрямів вдосконалення банківської інвестиційної діяльності.

Метою дослідження є розгляд питань, які стосуються визначення організаційно-економічних напрямів удосконалення банківської інвестиційної діяльності.

Об'єктом дослідження є банківська інвестиційна діяльність в Україні.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та прикладні засади щодо визначення основних організаційно-економічних напрямів удосконалення банківської інвестиційної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Успішний розвиток економіки України значною мірою залежить від здійснення банками активної інвестиційної діяльності. Ефективна банківська інвестиційна діяльність, як свідчить досвід інших країн, значною мірою визначає прогрес розвитку реального сектору економіки. Успішному здійсненню банками інвестиційної діяльності може сприяти формування системи методологічного забезпечення процесу вдосконалення управління цим важливим напрямом банківського менеджменту.

Глобалізація економіки, сучасні реалії розвитку банківської системи, зокрема жорстка конкуренція між банківськими установами, потребують якісно нових підходів до управління банківським бізнесом.

Ухвалення рішень про інвестиції є найбільш складним і важливим завданням управління, тому виникає необхідність інтеграції діяльності всіх учасників процесу управління інвестиційною діяльністю банку, яку можливо реалізувати тільки через ефективну структуру управління банківською інвестиційною діяльністю у межах сучасної організаційної структури управління.

З урахуванням змісту банківського інвестування управління банківською інвестиційною діяльністю пропонуємо розглядати як процес забезпечення банківського інвестиційного бізнесу всіма необхідними ресурсами та організування технологічного циклу інвестування загалом, зокрема розроблення нових і вдосконалення наявних банківських технологій, продуктів і послуг, а також забезпечення належного рівня якості обслуговування клієнтів, використання сучасних технічних засобів і методів зв'язку.

Для вітчизняних банків управління банківською інвестиційною діяльністю на сучасному етапі потребує такого стилю роботи, в основі якого лежить пошук нових можливостей, вміння залучати і використовувати для вирішення поставлених завдань ресурси з різних джерел, досягаючи бажаного результату за мінімальних затрат.

На основі досліджень можна стверджувати, що вдосконалення управління банківською інвестиційною діяльністю доцільно здійснювати комплексно, одночасно за різними організаційно-економічними напрямками (рис. 1), підпорядкованими єдиному стратегічному задуму, орієнтованому на задоволення потреб клієнтів в інвестиціях, а також на успішну реалізацію інвестиційної політики банку.

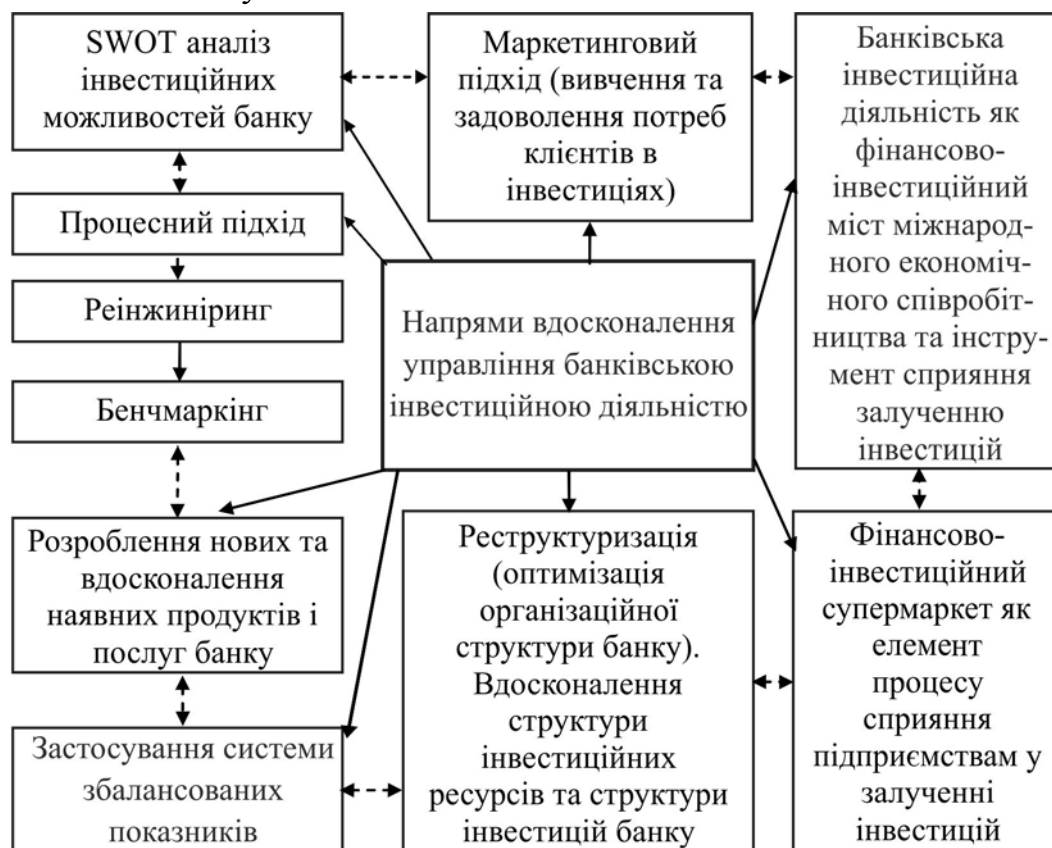

Рис. 1. Організаційно-економічні напрями вдосконалення управління банківською інвестиційною діяльністю (власна розробка автора)

Розроблений нами комплексний підхід до вдосконалення управління банківською інвестиційною діяльністю охоплює:

- SWOT-аналіз інвестиційних можливостей банку (визначення сильних і слабких сторін, а також можливостей і загроз);
- вдосконалення планування інвестиційної діяльності;
- оптимізацію організаційної структури банку;
- вивчення наявних і потенційних ринків для здійснення інвестицій;
- розроблення нових і вдосконалення наявних продуктів та послуг банку;
- пропонування продуктів і послуг таким чином, щоб привернути увагу до інвестиційної діяльності банку якомога більшої кількості клієнтів;
- активізацію роботи із залучення клієнтів;
- постійний контроль за підвищенням якості обслуговування клієнтів;
- вдосконалення структури інвестиційних ресурсів;
- використання реінжинірингу і бенчмаркінгу з метою вивчення і впровадження кращого досвіду здійснення інвестиційної діяльності вітчизняними та іноземними банками;
- використання можливостей банківської інвестиційної діяльності як фінансово-інвестиційного моста міжнародного економічного співробітництва та інструменту сприяння підприємствам у залученні іноземних інвестицій, у якому провідна роль належить банку;
- створення та організацію ефективної діяльності фінансово-інвестиційного супермаркету як елемента процесу сприяння підприємствам у залученні інвестицій.

В умовах обмежених власних фінансових ресурсів комплексний підхід розглянуто як найбільш прийнятну концепцію управління банківською інвестиційною діяльністю, застосування якої за реалізації інвестиційної політики може сприяти оптимізації управлінських рішень в інвестиційній діяльності, ефективнішому використанню обмежених інвестиційних ресурсів, зниженню потреби в ресурсах, що залучаються, позитивній динаміці основних показників фінансової діяльності банку.

Для удосконалення управління банківською інвестиційною діяльністю пропонуємо використовувати так зване управління за цілями (Management by objectives). Управління банківською інвестиційною діяльністю за цілями – це процес, який, на наш погляд, складається з чотирьох етапів (рис. 2):

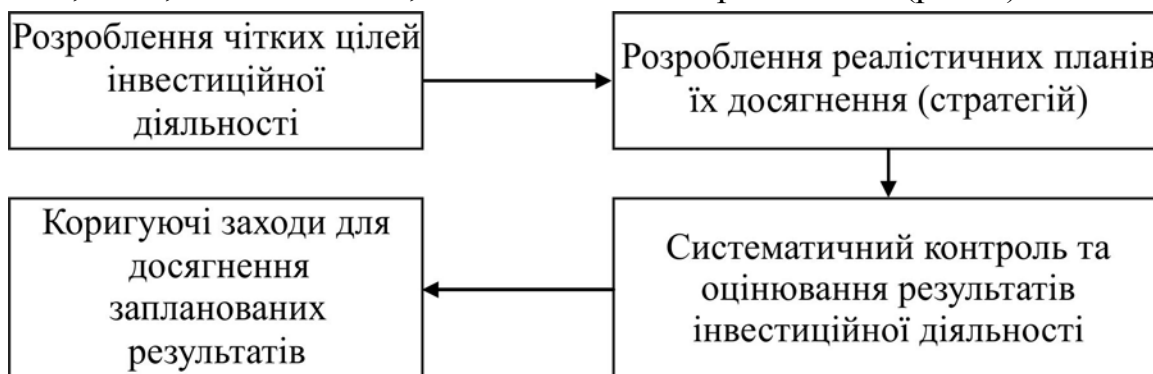

Рис. 2. Етапи процесу управління банківською інвестиційною діяльністю за цілями

У разі визначення цілей інвестиційної діяльності банку пропонуємо використовувати такі показники:

- обсяг залучених інвестиційних ресурсів;
- обсяг вкладених інвестицій;
- обсяг продажу інших банківських продуктів і послуг, пов'язаних із здійсненням інвестиційної діяльності;
- обсяг прибутку від здійснення інвестиційної діяльності;
- частка ринку інвестиційної діяльності.

Основна мета вдосконалення управління банківською інвестиційною діяльністю – оптимальне збільшення прибутку – може бути досягнута тільки за ефективної координації роботи таких головних служб банку:

- виробничо-технологічної (визначення та забезпечення потреби: у продуктах та послугах, розширенні мережі філій та відділень, запровадженні нового обладнання і технологій);
- маркетингової – вибір ринків і продуктів;
- кадрової – визначення та забезпечення потреби у персоналі;
- фінансової – визначення та забезпечення потреби у фінансових ресурсах.

Для забезпечення підвищення ефективності управління банківською інвестиційною діяльністю, на наш погляд, необхідно сконцентрувати увагу на маркетинговій технології управління інвестиційною діяльністю, яка активізує внутрішні резерви банку, сприяє ефективному залученню зовнішніх ресурсів і дає змогу оптимізувати структуру інвестицій банку.

Ми дослідили, що під час прийняття рішення про доцільність вкладення інвестицій, зокрема витрат, пов'язаних з удосконаленням управління банківською інвестиційною діяльністю, важливим є оцінювання усіх форм і видів банківських інвестицій з позиції об'єднання критеріїв ефективності вкладення коштів за допомогою так званого трикутника "дохідність-ризик-ліквідність", який відображає суперечність мети інвестування і вимог, які висувуються до їх інвестиційної цінності.

У комерційному банку наявна стійка залежність між дохідністю, ліквідністю і ризиком як інвестиційними якостями об'єктів інвестування, які проявляються опосередковано на значному обсязі даних. Вони проявляються в тому, що, зазвичай, у міру збільшення дохідності знижується ліквідність і виростає ризик вкладення. Це свідчить про те, що, в принципі, немає інвестиційних цінностей, які максимально відповідають усім критеріям.

Враховуючи той факт, що українські підприємства відчувають дефіцит інвестиційних ресурсів, комерційні банки можуть і повинні активніше сприяти своїм клієнтам у залученні інвестицій. Ця діяльність потребує розроблення і впровадження комерційними банками процесу сприяння підприємствам у залученні інвестицій.

Розроблений нами процес сприяння банками підприємствам у залученні інвестицій охоплює такі етапи:

1-й етап. Аналіз ринкових можливостей підприємства, яке планує залучити інвестиції, такий:

- аналіз фінансового стану та інвестиційної привабливості підприємства;
- аналіз маркетингового середовища;
- підготовка попереднього техніко-економічного оцінювання;
- підготовка прогнозу залучення інвестицій на підставі аналізу ринку капіталу.

2-й етап. Підготовка підприємства до залучення інвестицій, а саме:

- аудит підприємства;
- консультації з питань залучення інвестицій;
- підготовка та затвердження інвестиційної стратегії;
- підготовка менеджерів інвестиційного проекту;
- позиціонування підприємства на ринку.

3-й етап. Розроблення бізнес-плану інвестиційного проекту.

4-й етап. Практична реалізація бізнес-плану інвестиційного проекту за такими напрямками:

- пошук інвесторів;
- розміщення анкети інвестиційного проекту в засобах масової інформації та спеціальних Інтернет-серверах;
- проведення переговорів з інвесторами, банками, лізинговими та страховими компаніями;
- структурування схеми фінансування проекту;
- організація виконання інвестиційного проекту;
- відкриття інвестором фінансування проекту;
- отримання кредиту (гарантії) від банку;
- придбання обладнання у лізинг;
- контроль за виконанням планових показників інвестиційного проекту;
- оцінювання ефективності використання залучених інвестицій.

У сучасному економічному житті глобалізація є основною тенденцією розвитку світової економіки, яка тією чи іншою мірою впливає на всі процеси, що в ній відбуваються. Значний вплив глобалізація здійснила і продовжує здійснювати на функціонування банківської системи України, що виявляється у посиленні процесу інтеграції банків у міжнародне економічне співробітництво. Цей процес значною мірою відбувається через вдосконалення банківської інвестиційної діяльності. Активна банківська інвестиційна діяльність, завдяки процесу інтеграції банків у міжнародне економічне співробітництво, поступово має шанс стати інвестиційно-фінансовим мостом та реальним джерелом залучення інвестицій для розвитку економіки України.

Інвестиції, зокрема іноземні, є не лише механізмом розвитку, але й способом регулювання економіки шляхом переливання капіталу. На сучасному етапі розвитку ринку іноземні інвестиції виступають основним джерелом отримання новітніх конкурентоспроможних технологій.

В Україні немає значного досвіду сприяння банками залученню іноземних інвестицій. Ефективність процесу сприяння банками залученню інвестицій залежить від державного регулювання фінансової діяльності та від розроблення і впровадження у практику відповідних сучасних інструментів банківського інвестиційного менеджменту. Важливим складником банківського інвестиційного менеджменту в цьому випадку є механізм інвестиційної взаємодії банків і його ділових партнерів – інвестиційних, консалтингових, лізингових, страхових, аудиторських, маркетингових та інших компаній, а також методи сприяння залученню інвестицій, організаційного забезпечення спільної інвестиційної діяльності з метою отримання прибутку.

Такі чинники, як формування структури процесу сприяння залученню інвестицій, створення ефективного механізму взаємодії банків з інвесторами, активізація діяльності банківських менеджерів у розробленні та реалізації ін-

вестиційних проектів, потребують подальшого розвитку з урахуванням особливостей національної економіки України.

Як свідчить досвід таких країн, як Польща, Росія, Угорщина, Чехія, Китай, Казахстан, активне залучення іноземних інвестицій під час переходу до ринкової економіки є наслідком здійснених економічних реформ, а також активної банківської інвестиційної діяльності як фінансового моста міжнародного економічного співробітництва.

На думку дослідників банківського інвестиційного менеджменту, не повинні випадати банки з іноземними інвестиціями. Створення банку з іноземними інвестиціями можливе шляхом купівлі нерезидентом частки у статутному капіталі банку або здійсненням портфельних інвестицій у діючий банк.

Ми виділили такі найголовніші переваги від залучення іноземних інвестицій у банківський сектор:

1. Зменшення дефіциту капіталу, збільшення його припливу сприятиме покращенню інвестиційної діяльності банків.
2. Здешевлення у перспективі кредитно-інвестиційних ресурсів. Чим вища конкуренція буде на ринку банківських послуг, тим якіснішими, різноманітнішими і дешевшими вони будуть. Для розвитку української економіки потрібні дешеві кредитні ресурси.
3. Підвищення надійності і стабільності банківської установи. Можливість банку з іноземним капіталом користуватись ресурсами материнського банку дає змогу йому стабільно працювати на ринку банківських послуг. Багаторівнева діяльність іноземних банків на міжнародних ринках, їх ім'я, сформований імідж сприяють зміцненню довіри вкладників до цих банківських установ.
4. Привнесення і запровадження новітніх банківських технологій, надання кваліфікованої допомоги у разі виходу на світовий ринок значно розширюють інвестиційні можливості банку.
5. Створення нових робочих місць, підвищення кваліфікації робочої сили, системи стимулювання праці, застосування сучасних методів управління є вагомими чинниками розвитку управління інвестиційною діяльністю банку.
6. Підвищення економічної безпеки банку. Банки з іноземним капіталом дбають про свою репутацію, тому працюють лише з легальним бізнесом.

Варто наголосити на тому, що прихід на банківський ринок іноземних інвесторів потребує виваженої політики щодо захисту вітчизняної банківської системи. На сьогодні українське законодавство не передбачає жодних обмежень на участь іноземного капіталу в банківському секторі країни. Участь іноземних банків повинна бути обмежена обсягом операцій і квотою участі іноземного капіталу в сукупному банківському капіталі країни. Вважаємо, що потрібно по-різному перешкоджати приходу в Україну спекулятивного банківського капіталу, банків із ненадійною репутацією, головна діяльність яких пов'язана з відмиванням "брудних" грошей, фінансуванням терористичних угруповань тощо.

Уряд країни повинен дбати про захист національної безпеки, щоб у випадку політичної чи економічної кризи, коли іноземні інвестори почнуть згор-

тати свою діяльність, вітчизняний банківський капітал був би достатньо міцним, щоб не допустити спаду економіки.

Висновки. Комплексний підхід до вдосконалення управління банківською інвестиційною діяльністю охоплює такі напрями:

- SWOT аналіз інвестиційних можливостей банку (визначення сильних і слабких сторін, а також можливостей і загроз);
- вдосконалення планування інвестиційної діяльності;
- оптимізацію організаційної структури банку;
- вивчення наявних і потенційних ринків для здійснення інвестицій;
- розроблення нових і вдосконалення наявних продуктів і послуг банку;
- пропонування продуктів і послуг таким чином, щоб привернути увагу до інвестиційної діяльності банку якомога більшої кількості клієнтів;
- активізацію роботи із залучення клієнтів;
- постійний контроль за підвищенням якості обслуговування клієнтів;
- вдосконалення структури інвестиційних ресурсів;
- використання реінжинірингу і бенчмаркінгу з метою вивчення і впровадження кращого досвіду здійснення інвестиційної діяльності вітчизняними та іноземними банками;
- використання можливостей банківської інвестиційної діяльності як фінансово-інвестиційного моста міжнародного економічного співробітництва та інструменту сприяння підприємствам у залученні іноземних інвестицій, у якому провідна роль належить банку;
- створення та організацію ефективної діяльності фінансово-інвестиційного супермаркету як елемента процесу сприяння підприємствам у залученні інвестицій.

Література

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" (№ 112-111 від 07.12.2000 р.). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.rada.gov.ua>.
2. Вовчак О.Д. Державне регулювання банківської інвестиційної діяльності в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук / О.Д. Вовчак. – Львів, 2006. – 38 с.
3. Головка А.Т. Система банківського менеджменту : навч. посібн. / за ред. О.С. Любуна та В.І. Грушко / А.Т. Головка, В.І. Грушко, М.П. Денисенко та ін. – К. : Фірма "ІНКОС", 2004. – 480 с.
4. Кльоба Л.Г. Управління банківською інвестиційною діяльністю : монографія / за ред. д-р екон. наук, проф. С.К. Реверчука. – Львів : Вид-во "Тріада плюс", 2007. – 194 с.
5. Кузнцова А.Я. Фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності : монографія / Ін-т економічного прогнозування НАН України. – Львів : Вид-во Львів. банк. ін-т НБУ, – 2005. – 367 с.
6. Луців Б.Л. Банківська діяльність у сфері інвестицій / Б.Л. Луців. – Тернопіль : Вид-во "Економ. думка", Карт-бланш, 2001. – 320 с.
7. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку : підручник / Л.О. Примостка. – Вид. 2-ге, [перероб. і доп.]. – К. : Вид-во КНЕУ, 2004. – 468 с.
8. Реверчук С.К. Управління і регулювання банківською інвестиційною діяльністю : монографія / за ред. д-р екон. наук, проф. С.К. Реверчука / С.К. Реверчук, Л.Г. Кльоба, М.Б. Паласевич. – Львів : Вид-во "Тріада плюс", 2007. – 352 с.

Кльоба Л.Г. Организационно-экономические направления совершенствования банковской инвестиционной деятельности

Рассмотрены вопросы, связанные с определением организационно-экономических направлений совершенствования банковской инвестиционной деятельности, в том числе возможность внедрения коммерческими банками процесса содействия предприятиям в привлечении инвестиций. Предложено использовать комплексный

подход и управление за целями для совершенствования этого важного участка банковского бизнеса.

Ключевые слова: банк, банковская деятельность, инвестиции, банковская инвестиционная деятельность, управление банковской инвестиционной деятельностью, привлечение инвестиций.

Kloba L.G. Organizational and economic directions of improving the banking investment

The question concerning the definition of organizational and economic trends improve investment banking, including commercial banks can implement the process to assist enterprises in attracting investments. An integrated approach and management by objectives to improve this important area of banking business.

Keywords: bank, banking, investment, banking investment activities, investment activities of banking, investment attraction.

УДК 332.72

Аспір. Ю.А. Семеряк – Львівська КА

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕФОРМ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Розглянуто проблеми та особливості формування ринку сільськогосподарських земель в Україні (на прикладі Львівської області). Виокремлено позитивні наслідки земельної реформи і причини, які стримують подальший розвиток аграрного сектору економіки. Окреслено основні напрями підвищення ефективності земельних відносин регіону.

Ключові слова: земля, земельні ресурси, земельні відносини, реформування земельних відносин, земельна власність, земельна частка (пай), оренда земель, іпотека.

Постановка проблеми. Україна – одна з найбільших країн Європи, яка має вигідне геополітичне розташування та наділена високим земельно-ресурсним потенціалом. Земельний фонд України охоплює 60,35 млн га, що становить 5,7 % території Європи. У структурі земельного фонду переважають родючі ґрунти, найбільш цінні з яких – чорноземи, займають близько 60,2 % площі орних земель, що становить 7 % світових запасів. Усе це створює сприятливі умови для продуктивного землеробства. За експертними підрахунками, за раціональної структури землекористування, країна здатна забезпечити продуктами харчування 140-180 млн осіб. Проте наявність передумов ще не дає гарантій високого рівня розвитку. Хоча в Україні сільське господарство є однією з найважливіших сфер матеріального виробництва, вона не може забезпечити навіть власних потреб у продовольстві. Однією з головних причин такого стану є недооцінка значення в економічному обігу одного з найважливіших факторів сільськогосподарського виробництва – землі.

Питанню формуванню ринку землі в Україні останнім часом приділяють дедалі більше уваги. Над його вирішенням працюють В.Я. Месель-Веселяк [1], І.Р. Михасюк [2], Є.Й. Майовець [2], П.Т. Саблук [4], В.М. Трегобчук [5], А.М. Третяк [6], М.М. Федоров [7] та інші. Однак регіональні аспекти цієї проблеми залишаються недостатньо висвітленими.

Метою роботи є аналіз соціально-економічних наслідків реформування аграрного сектору регіону та виявлення основних проблем його подальшого розвитку.